

งบประมาณจัดการน้ำท่วม

ดุลยภาพ
ดุลย พินิจ

จะคิดอ่านกันอย่างไร

• มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด •

ที่ ั้งๆ ที่ป็นน้ำน้อย แต่น้ำก็ท่วมอีกแล้ว น่าจะเป็นการตอกย้ำถึงปัญหาทุกภัยของเราว่าเป็นปัญหาด้านบริหารจัดการ ทั่วๆ ที่เราก็ได้ใช้งบประมาณแก้ไขปัญหาไปแล้วถึง 1.2 แสนล้านบาท

ในการประชุมของสภาวิจัยแห่งชาติสาขาเศรษฐศาสตร์ เมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ.2555 ได้มีการเสนอภาพรวมงบประมาณที่รัฐใช้ในการจัดการอุทกภัย จากข้อมูลพบว่า ในจำนวนเงิน 1.2 แสนล้านบาท ที่จะใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วนนี้ได้เริ่มใช้เงินไปแล้วตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา โดยแยกเป็น งบประมาณ 27,000 ล้านบาท (หรือร้อยละ 23) ดำเนินการสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง ส่วนโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำจะใช้งบประมาณอีก 26,000 ล้านบาท (หรือร้อยละ 22) เงินส่วนใหญ่ 45,000 ล้านบาท (ร้อยละ 38) เป็นงบเยียวยาผู้ประสบทุกภัย นี่คืองบที่ต้องใช้อย่างเร่งด่วนเพื่อป้องกันและบรรเทาอุทกภัยในปีนี้เป็นต้นไป

ในระยะยาว รัฐบาลได้ออกพระราชกำหนด 3 ฉบับ เพื่อให้กระทรวงการคลังสามารถกู้เงินได้ฉบับที่ 1 วงเงิน 350,000 ล้านบาท มาทำมหาอุทกโครงการด้านน้ำ และการวางระบบการจัดการน้ำ นี่คืองบเงินที่พูดกันทุกวันนี้ แต่สาธารณชนยังไม่ค่อยจะรู้ว่ายังมีฉบับที่ 2 วงเงินอีก 300,000 ล้านบาท ซึ่งจะใช้เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย และฉบับที่ 3 อีก 50,000 ล้านบาท เพื่อเป็นกองทุนส่งเสริมการประกันภัยพิบัติ เบ็ดเสร็จรวมแล้วงบประมาณในเรื่องนี้เราไม่ได้มีหนักแน่นแค่ 350,000 ล้านบาท แต่อาจจะบานไปถึง 700,000 ล้านบาท รวยหนักัน

ด้านทั่วทุกครัวเรือน

สำหรับการวางแผนการใช้เงิน 300,000 ล้านบาทนั้น รัฐบาลได้ออกข้อกำหนดมาให้ภาคเอกชนไปทำแนวคิด (conceptual plan) เพื่อนำมาค้นหาผู้มีความสามารถมาช่วยชาติ ในงบประมาณ 300,000 ล้านบาทนี้ได้กำหนดเป็นงบ 10,000 ล้านบาท เพื่อทำแผนขับและชะลอน้ำ ปลูกป่า และสร้างฝายชะลอน้ำ นี่แค่ทำแผนเท่านั้น ส่วนการก่อสร้างก็เก็บอีก 50,000 ล้านบาท พัฒนาแถมถึง 2 ล้านไร่ 60,000 ล้านบาท ปรับปรุงแม่น้ำ ลำน้ำที่สำคัญอีก 70,000 ล้านบาท ที่น่าสนใจมีแผนผันน้ำอีก 120,000 ล้านบาท จัดตั้งศูนย์ข้อมูล 3,000 ล้านบาท ส่วนแผนโครงสร้างบริหารจัดการพัฒนาความรู้และกำลังคนยังไม่กำหนดงบประมาณ สิริรวมกันแล้ว 290,000 ล้านบาท ที่จะประมูลออกไป โดยงบประมาณที่รัฐทำเอง 10,000 ล้านบาท (ดูตารางที่ 1)

ส่วนตัวผู้เขียนที่เป็นนักวิชาการสายละมุน (soft) ไม่ใช่วิศวกรที่ผู้เชื่อเชี่ยวชาญแบบแกร่ง (hard core) รู้สึกกังวลใจว่า ทั้งหมดที่จะไปทำกันนี้ ยังไม่มีการคิดถึงระบบการบูรณาการการจัดการรวมกฎหมายที่ต้องมีมารองรับ ทุกวันนี้เรายังบูรณาการแบบแยกกันคิด แยกกันทำ ผู้เขียนอยากเห็นองค์การบริหารจัดการน้ำท่วมที่มีกฎหมายรองรับ คิดกันง่าย ๆ ว่า ถ้าไม่มีกฎหมาย ใครจะยอมให้ผันเอาน้ำไปท่วมที่นา เปลี่ยนที่ของเขาให้เป็นแก้มลิง ส่วนกรมชลประทานเองภารกิจที่แท้จริงก็ไม่ใช่การป้องกันน้ำท่วม แต่ต้องมาตกกระไดพลอยโจนระบบชลประทานก็ไม่ใช้ระบบป้องกันน้ำท่วมจึงทำหน้าที่ได้ไม่เต็มที

จึงอยากให้มีการศึกษาถึงการบริหารจัดการแบบมืออาชีพไว้ในข้อกำหนดโครงการ (TOR)

ที่ นำหวังมากที่สุดก็คือ คิดกันบ้างหรือเปล่าว่าใครจะต้องจ่าย 700,000 ล้านบาทนี้ ถึงแม้รัฐบาลจะกู้ ประชาชนในฐานะผู้เสียภาษีก็ต้องจ่ายอยู่ดี นักวิชาการด้านโลจิสติกส์ท่านหนึ่งคือ ดร.ณรงค์ ป้อมหลักทอง ได้เคยเสนอว่าน่าจะทำการตัดเวย์ในลักษณะของเส้นทางขนส่งสินค้า (truck route) เวลาปกติก็เป็นทางด่วนสินค้าสำหรับรถบรรทุกขนาดใหญ่ เวลามาหนักมากก็เอารถออกเอาน้ำใส่ฟัดเวย์แทน ก็จะมีรายได้ ฟังดูแล้วก็เข้าท่าดี ในต่างประเทศสภาพป้องกันน้ำท่วมจะเป็นภาษีที่มอบให้ท้องถิ่น (เช่น กทม. เทศบาล ฯลฯ) เป็นผู้เก็บและใช้ ที่ลุยเขียนาคิดเป็นร้อยละของภาษีทรัพย์สิน ที่เพนซิลวาเนียคิดเป็นร้อยละของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ออสเตรเลียเก็บจากภาษีรายได้ และลดหย่อนให้กับผู้ถูกน้ำท่วม

คนไทยมีความมหัศจรรย์ตรงที่ว่า ไม่เคยสนใจและอาจจะไม่เข้าใจว่า เงินที่รัฐบาลใช้จ่ายทุกบาททุกสตางค์คนไทยเราผู้ที่เสียภาษีเป็นผู้จ่าย บางคนยังไปสำนึกว่าเป็นบุญเป็นคุณกับนักการเมืองที่เป็นผู้ใช้นโยบายประชานิยมด้วยซ้ำ

เมื่อผู้เขียนทำโพลถามประชาชน 3,000 คนว่า ค่าใช้จ่ายในการวางระบบการจัดการน้ำนี้ควรใช้เงินจากส่วนไหน ผู้ตอบส่วนหนึ่งตอบว่า ก็ใช้เงินบริจาคขอใช้ให้ ก็น้ำท่วมคราวที่แล้วบริจาคกันจะเป็นจะตายได้แค่พันกว่าล้าน เทียบอะไรไม่ได้เลยกับที่เรา

ตารางที่ 1 การจัดสรรงบประมาณในข้อกำหนดโครงการ (TOR) แผนป้องกันและบรรเทาอุทกภัยในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

หมวด	รายละเอียด	งบประมาณ (ล้านบาท)
1	แผนขับและชะลอน้ำ ประกอบด้วย ปลูกป่า ฝายชะลอน้ำ	10,000
2	แผนเก็บกักน้ำ-อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก กลาง ใหญ่	50,000
3	แผนป้องกันเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ	50,000
4	แผนพัฒนาแก้มลิง 2 ล้านไร่	60,000
5	แผนปรับปรุงและป้องกันแม่น้ำและลำน้ำสาขาสำคัญ	70,000
6	แผนผันน้ำออกจากระบบลุ่มน้ำ ปริมาณ 1,500 ลูกบาศก์เมตร/วินาที	120,000
7	แผนจัดตั้งและจัดการศูนย์ข้อมูลและจัดการน้ำ	3,000
8	แผนโครงสร้างการบริหารจัดการพัฒนาองค์ความรู้และกำลังคน	เสนอแผนและ ขั้นตอนปฏิบัติ
งานที่ผู้เสนอต้องรับผิดชอบทั้งหมด		290,000
งบที่รัฐบาลทำเอง		10,000
รวม		300,000

ต้องใช้ในอนาคต ผู้เขียนจึงอยากฝากให้รัฐบาลสนใจเรื่องมาตรการการคลังเพื่อระดมทุนมาจัดการปัญหาอุทกภัยซึ่งขณะนี้ทางแผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี (นสช.) ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้มอบหมายให้นักวิชาการศึกษาอยู่ โดยรัฐบาลไม่ต้องเสียค่าที่ปรึกษาและอยากให้พิจารณาข้อเสนอแนะที่ว่าต้องมีคณะกรรมการติดตามผลงานจัดการระบบอุทกภัยภาคประชาชน

สุดท้ายนี้ก็ขอฝากกลอนที่คัดลอกมาจาก คุณสมหมาย ปาริจฉัตต์ ว่า

คนดี	ระบบดี	ยอมดีแน่
คนดี	ระบบแย่	พอแก่ไหว
คนแย่	ระบบดี	ไม่ช้าก็ไป
คนแย่	ระบบแย่	บรรรลัยเลย